

**CHUO CHA KIMATAIFA
CHA ELIMU**

**AFISI YA KIMATAIFA
YA ELIMU**

Kufundisha Kusoma

*Na Elizabeth S. Pang,
Angaluki Muaka
Elizabeth B. Bernhardt
na Michael L. Kamil*

MFULULIZO WA MAZOEWA YA KIELIMU — 12

CHUO CHA KIMATAIFA CHA ELIMU - IAE

Chuo cha Kimataifa cha Elimu (IAE) ni chama cha kisayansi kisicho cha faida ambacho kinaendeleza utafiti wa kielimu, usambazaji wake, na utekelezaji wa maana yake. Baada ya kuanzishwa mwaka 1986, Chuo hiki kinazingatia uimarishaji wa michango ya utafiti, kusuluhisha matatizo muhimu ya kielimu ulimwenguni kote, na kutoa mawasiliano bora kati ya wanasera, watafiti na wataalamu. Makao makuu ya Chuo hiki yako katika Chuo cha Kifalme cha Sayansi, Fasihi na Sanaa huko Brussels, Ubeljiji, na kituo chake cha kuratibu kiko katika Chuo Kikuu cha Teknolojia cha Curtin huko Perth, Australia.

Lengo la jumla la IAE ni kuendeleza ubora wa elimu katika nyanja zote za elimu. Ili kuhakikisha haya, Chuo hiki hutoa kwa wakati unaofaa usanisi wa ushahidi unaotokana na utafiti wenye umuhimu wa kimataifa. Chuo hiki pia hutoa uhakiki wa utafiti, msingi wao wa ushahidi, na matumizi yake katika sera.

Wanakamati wa sasa wa Halmashauri ya Wakurugenzi wa Chuo hiki ni:

- Erik De Corte, Chuo Kikuu cha Leuven, Ubeljiji (*Rais*)
- Herbert Walberg, Chuo Kikuu cha Illinois, Chicago, Marekani (*Makamu wa Rais*)
- Barry Fraser, Chuo Kikuu cha Teknolojia cha Curtin, Australia (*Mkurugenzi Mtekelzi*)
- Jacques Hallak, Paris, France
- Michael Kirst, Chuo Kikuu cha Stanford, Marekani
- Ulrich Teichler, Chuo Kikuu cha Kassel, Germany
- Margaret Wang, Chuo Kikuu cha Temple, Marekani

<http://www.curtin.edu.au/curtin/dept/smec/iae>

Dibaji ya mfululizo huu

Kijitabu hiki ni juu ya uendelezaji wa kusoma na kufundisha. Kimetayarishwa ili kujumuishwa katika Mfululizo wa Mazoea za Kielimu uliotayarishwa na Chuo cha Kimataifa cha Elimu na kusambazwa na Afisi ya Kimataifa ya Elimu na Chuo hiki (IAE). Kama sehemu ya wito wake, Chuo hiki hutoa kwa wakati unaofaa usanisi wa utafiti juu ya mada za kielimu za umuhimu wa kimataifa. Kijitabu hiki ni cha kumi na mbili katika mfululizo wa mazoea ya kielimu ambayo huboresha kujifunza kwa jumla.

Waandishi hawa wa kijitabu hiki ni wataalamu maarufu:

Elizabeth S. Pang alikuwa mwalimu na mpangaji wa mtalaa katika Wizara ya Elimu huko Singapore. Amefanya utafiti kwa upana juu ya wanafunzi wasemao lugha mbili. Akiwa anamalizia shahada yake ya Ph.D. katika Isimu Elimu katika Chuo Kikuu cha Stanford, utafiti wake huchunguza kupitishwa kiisimu kwa ujuzi wa kusoma katika watoto wa Kichina wanaosoma katika lugha mbili.

Angaluki Muaka ni mzaliwa wa Kenya na amefundisha Kiarabu katika Chuo Kikuu cha Nairobi. Katika Chuo Kikuu cha Stanford, hufundisha Kiswahili na husimamia darasa la African Evening Forum. Muaka ana shahada ya Ph.D. katika Fasihi ya Kiarabu kutoka Chuo Kikuu cha California, Los Angeles. Amechapisha riwaya moja katika lugha ya Kiswahili.

Elizabeth B. Bernhardt ni Mkurugenzi wa Kituo cha Lugha na Profesa wa Masomo ya Kijerumani katika Chuo Kikuu cha Stanford. Kitabu chake cha *Reading development in a second language*, kilishinda tuzo la Mildenerger la Modern Language Association kama mchango wa kipekee kwa utafiti wa lugha za kigeni na pia tuzo la Edward Fry kutoka Kongamano la Kitaifa la Kusoma kama mchango wa kufana kwa utafiti wa uwezo wa kusoma na kuandika.

Michael L. Kamil ni Profesa katika Chuo Kikuu cha Stanford. Alikuwa mwanachama wa Jopo la Kusoma la Kitaifa ambalo husanisha utafiti wa kufundisha kusoma. Pia yeye ni mhariri wa *Handbooks of reading research*, Juzuu ya I, II na III. Utafiti wake wa sasa unachunguza athari za teknolojia ya kompyuta katika kusoma.

Maafisa wa Chuo cha Kimataifa cha Elimu wanafahamu kwamba hiki kijitabu kinatokana na utafiti uliofanywa hasa katika nchi ambazo zimeendelea kiuchumi. Hata hivyo kijitabu hiki kinazingatia hali fulani za kusoma na kufundisha za kokote kule. Mazoea yanayoelezwa hapa yanaweza kutumika kwa jumla ulimwenguni kote. Kwa hakika, yanaweza kufaa hasa katika nchi ambazo kwa sasa hazijaendelea kiuchumi. Hata hivyo, inabidi kanuni hizi kutathminiwa kutegemea hali maalum za mahali na kutumiwa inavyostahili. Katika hali yoyote ya kielimu au muktadha wa kitamaduni, mapendekezo au miongozo ya mazoea huhitaji kutumika kwa uangalifu na kwa busara, na pia huhitaji utathmini unaoendelea.

HERBERT J. WALBERG
Mhariri, IAE Educational Practices Series
Chuo Kikuu cha Illinois, Chicago

Kazi zilizotangulia katika mfululizo wa “Educational Practices Series”:

1. Teaching, na *Jere Brophy*. kurasa 36
2. Parents and learning, na *Sam Redding*. kurasa 36
3. Effective educational practices, na *Herbert J. Walberg* na *Susan J. Paik*. kurasa 24
4. Improving student achievement in mathematics, na *Douglas A. Grouws* na *Kristin J. Cebulla*. kurasa 48
5. Tutoring, na *Keith Topping*. kurasa 36
6. Teaching additional languages, na *Elliot L. Judd*, *Lihua Tan* na *Herbert J. Walberg*. kurasa 24
7. How children learn, na *Stella Vosniadou*. kurasa 32
8. Preventing behaviour problems: what works, na *Sharon Foster*, *Patricia Brennan*, *Anthony Biglan*, *Linna Wang* na *Suad al-Ghaith*. kurasa 32
9. Preventing HIV/AIDS in schools, na *Inon I. Schenker* na *Jenny M. Nyirenda*. kurasa 32
10. Motivation to learn, na *Monique Boekaerts*. kurasa 28
11. Academic and social emotional learning, na *Maurice J. Elias*. kurasa 31

Kazi hizi zinaweza kupatikana kutoka tovuti za IEA
(<http://www.curtin.edu.au/curtin/dept/smec/iae>) auza IBE
(<http://www.ibe.unesco.org/International/Publications/pubhome.htm>)
au nakala za karatasi zinaweza kuombwa kutoka: IBE, Sehemu ya Uchapishaji, S.L.P 199,
1211 Geneva 20, Switzerland.

Yaliyomo

Utangulizi, *ukurasa wa 6*

1. Lugha simulizi, *ukurasa wa 8*
 2. Utambuzi wa kifonolojia na kifonetiki, *ukurasa wa 9*
 3. Ufasaha, *ukurasa wa 11*
 4. Msamiati, *ukurasa wa 12*
 5. Maarifa ya awali, *ukurasa wa 13*
 6. Ufahamu, *ukurasa wa 14*
 7. Motisha na kusudio, *ukurasa wa 15*
 8. Kusoma na kuandika kwa pamoja, *ukurasa wa 16*
 9. Matini, *ukurasa wa 17*
 10. Utathmini, *ukurasa wa 18*
 11. Mambo ya kitamaduni, *ukurasa wa 19*
 12. Mazoezi, *ukurasa wa 20*
- Hitimisho, *ukurasa wa 21*
Marejeleo, *ukurasa wa 22*

Chapisho hili limetolewa mwaka 2003 na International Academy of Education (IAE), Palais des Académies, 1 Rue Ducale, 1000 Brussels, Belgium, na International Bureau of Education (IBE), S.L.P. 199, 1211 Geneva 20, Switzerland. Chapisho hili linapatikana bure na linaweza kunakilishwa na kutafsiriwa katika lugha nyingine bila vipingamizi vyovyote. Tafadhali tuma nakala yoyote ya chapisho hili kwa ukamilifu au kwa sehemu kwa IAE na IBE. Chapisho hili pia linapatikana kwenye Mtandao. Tazama sehemu ya “Publications” ukurasa wa “Educational Practices Series” kwenye:

<http://www.ibe.unesco.org>

Uchaguzi na uelezaji wa mambo na maoni yaliyomo katika chapisho hili ni juu ya waandishi na si lazima kwamba ni ya UNESCO/IBE na usiliwajibishe hili shirika. Majina yaliyotumiwa na uelezaji wa mada zilizomo katika chapisho hili hazimaanishi kwa njia yoyote ile maoni wa UNESCO/IBE kuhusu hali ya sheria za nchi, jimbo, mji au sehemu yoyote, au mamlaka yake, au kuhusu upeo wa mipaka yake.

Kimechapishwa Ufaransa na SADAG, Bellegarde.

Utangulizi

Kusoma ni nini? Kusoma kunahusu kuelewa matini zilizoandikwa. Ni shughuli iliyo changamani ambayo inahusu dhahania na fikira. Kusoma kuna njia mbili zinazohusiana: utambuzi wa neno na ufahamu wake. Utambuzi wa neno unahusu njia ya kujua jinsi alama iliyoandikwa hutangamana na lugha simulizi ya mtu. Ufahamu ni njia ya kuelewa maana ya maneno, sentensi na matini zinazoungana. Wasomaji kwa kawaida hutumia maarifa ya awali, msamiati, maarifa ya kisarufi, na ujuzi wa matini fulani na mikakati mingine kuwasaidia kufahamu matini zilizoandikwa.

Mengi ya yale tunayoyajua juu ya kusoma yanatokana na utafiti uliofanywa katika Kiingereza na lugha nyingine za kialfabeti. Kanuni ambazo tunaziorodhesha katika kijitabu hiki zinatokana na lugha hizi, lakini baadhi ya kanuni hizi zinaweza kutumika na lugha zisizo za kialfabeti. Itabidi kanuni hizi kurekebisha ili kueleza lugha mahususi.

Kujifunza kusoma ni lengo muhimu la kielimu. Kwa watoto na watu wazima, uwezo wa kusoma hufungua ulimwengu na fursa mpya. Haya hutuwezesha kupata maarifa mapya, kufurahia fasihi, na kufanya mambo ya kila siku ambayo ni sehemu mojawapo ya maisha ya kisasa, kama vile kusoma magazeti, matangazo ya kazi, vitabu vya maelezo, ramani na kadhalika. Watu wengi hujifunza kusoma katika lugha zao za mama bila matatizo. Wengi, ingawa si wote, hujifunza kusoma wakiwa watoto. Baadhi ya watoto na watu wazima huhitaji usaidizi zaidi. Ilhali wengine hujifunza kusoma lugha ya pili, ya tatu au nyingine zaidi wakiwa wamejifunza au hawakujifunza kusoma katika lugha yao ya kwanza. Ufundishaji wa kusoma unahitaji kutilia maanani wasomaji wa aina mbalimbali na mahitaji yao. Utafiti umeonyesha kwamba kuna uhamishaji mwingi wa ujuzi wa kujifunza kusoma kutoka lugha moja hadi kujifunza kusoma katika lugha ya pili.

Kanuni zilizoandikwa hapa chini zinatokana na utafiti uliofanywa juu ya watoto na watu wazima, wasomaji wa lugha ya kwanza na pia wale wanaojifunza kusoma katika lugha ya pili au ya kigeni. Wanashughulikia hali tofauti za kusoma ambazo ni muhimu katika upangaji na uundaji wa mafunzo na mada. Matumizi ya vitendo yanayojadiliwa yametokana na kanuni za jumla za kusoma na pia utafiti. Kwa kifupi, hizi kanuni za kusoma zinaanza kwa kumtilia maanani mwanafunzi. Aina ya mwanafunzi itaathiri aina za mbinu na mada zitakazotumiwa. Mukadha wa kusoma ni muhimu pia. Kwa mfano, watoto na watu wazima ambao wanajifunza kusoma katika lugha tofauti na lugha yao ya kwanza watahitaji pia kujifunza kuhusu utamaduni wa lugha ya pili au lugha ya kigeni. Kwa sababu matini zinaandikwa kukiwa na hadhira mahususi kichwani, maarifa ya kitamaduni huwa katika matini na huchukuliwa kwamba wasomaji anayajua maarifa hayo.

Utafiti na mazoea ya darasani yanaunga mkono matumizi ya njia za urari katika kufundisha. Kwa sababu kusoma kunategemea utambuzi mzuri wa neno na kulifahamu, ni lazima ufundishaji ukuze ustadi na mikakati ya kusoma, pamoja na kujengwa kwenye msingi wa maarifa ya wasomaji kupitia matini asili.

Marejeleo: Bernhardt, 1991; Bernhardt, 2000; Hulstijn, 1991; Kamil, Mosenthal, Pearson & Barr, 2000; Snow Burns & Griffin, 1998.

1. Lugha simulizi

Maendeleo ya mapema katika usomaji yanategemea maendeleo katika lugha simulizi.

Matokeo ya utafiti

Kwa kawaida watoto wanaokua na ambao wamelelewa na watu wazima wanaojali hujenga uwezo wa kusema na wa lugha kwa njia ya kawaida bila matatizo. Kujifunza kusoma ni jambo tofauti kwa sababu linahusu kujifunza kuhusu mfumo wa alama za maandishi zinazotumiwa kuwakilisha usemi. Kabla watoto kuanza kujifunza kuhusisha lugha kuandika na simulizi, wanahitaji kujifunza msamiati, sarufi na mfumo wa sauti wa lugha simulizi. Utafiti umeonyesha kwamba kuna uhusiano wa karibu sana baina ya msamiati wa lugha simulizi na uwezo wa mapema wa kusoma. Uwezo wa kuzishughulikia kila sauti katika neno (utambuzi wa kifonolojia na kifonemiki) ni maarifa ya lugha simulizi ambayo inahusiana kwa karibu sana na uwezo wa kusoma.

Matumizi kwa vitendo

- Nyumbani ndipo mahali mwafaka ambapo watoto wachanga hukuza ujuzi wao wa lugha katika kuingiliana kwao na watu wazima na watoto wengine.
- Waalimu wanaweza kuwapa watoto nafasi ya kukuza lugha yao simulizi kupitia usimulizi wa haidithi na vitendo vya maonyesho na maelezo.
- Ni muhimu watoto wachanga kuhimizwa kutumia lugha simulizi kujieleza wakati wakijifunza kuhusu maandishi na vitabu wakiwa nyumbani na shuleni.
- Kusoma vitabu kwa kushirikiana katika vikundi vya wanafunzi wakitumia Vitabu Vikubwa ni mkakati muhimu wa kuwaanzishia watoto vitabu vipya na kusoma kwa mara ya kwanza, huku wakihimizwa kuzungumzia kile kinachosomwa.
- Hadithi zinazosababishwa na hali ya darasa hutumia lugha simulizi ya watoto katika vitendo vya kusoma na kuandika vilivyopangiliwa kwa msaada wa mwalimu. Kwanza, watoto husimulia hadithi kwa maneno yao wenyewe. Mwalimu huwaandikia watoto wanayoyasema ubaoni, kisha huwasomea hadithi yao tena. Wanafunzi hufanya mazoezi ya kusoma hadithi hiyo kwa zamu.
- Kwa wanafunzi wakubwa na watu wazima wanaojifunza kusoma katika lugha ya pili au ya kigeni, kujenga ufasaha katika lugha lengwa ni muhimu sana. Hii ina maana ya kuwa na fursa ya kuzungumza na kuitumia lugha sana.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Snow, Burns & Griffin, 1998; Bernhardt, 2000.

2. Utambuzi wa kifonolojia na kifonemiki

Utambuzi wa kifonolojia na kifonemiki una uhusiano wa karibu sana na uwezo wa kusoma.

Matokeo ya utafiti

Utambuzi wa kifonolojia unahusu uwezo wa kushughulikia sauti za lugha kama jambo tofauti na maana zake. Tafiti za lugha za kialfabeti na zisizo za kialfabeti zimeonyesha kwamba utambuzi wa kifonolojia unahusiana sana na uwezo wa kusoma. Kwa lugha za kialfabeti, utambuzi wa kifonemiki ni muhimu sana kwa sababu hati za alfabeti zinaoanishwa na kila sehemu ya sauti (fonimu). Watoto ambao wana uwezo wa kuishughulikia kila fonimu katika lugha za kialfabeti wana uwezo mkubwa zaidi wa kujifunza kanuni ya kialfabeti (jinsi hati zinavyoanishwa na fonimu) na, kwa hivyo, kuweza kutambua maneno yaliyochapishwa haraka na inavyofaa.

Kwa lugha za kialfabeti, tafiti nyingi zimeonyesha kwamba utambuzi wa kifonemiki unahusiana na uwezo wa kusoma katika miaka ya mwanzo na ya baadaye ya kusoma. Zaidi ya hayo, ufundishaji wa kusoma na utambuzi wa kifonolojia ni vitu ambavyo huongezeana nguvu. Utambuzi wa kifonolojia huwasaidia watoto kutambua kanuni ya kialfabeti. Wakati huo huo, kujifunza kusoma maandishi ya kialfabeti pia hujenga utambuzi wa kifonolojia na kifonemiki.

Kwa lugha zisizo za kialfabeti, kama vile Kichina, utafiti umeonyesha kwamba utambuzi wa kifonolojia unahusishwa pia na uwezo wa kusoma. Licha ya mtindo wa kuandika, inaonekana kwamba kuna kanuni ya kifonolojia ya jumla katika kusoma.

Matumizi kwa vitendo

- Sayansi ya sauti ina misingi yake katika ufundishaji taratibu wa uhusiano wa sauti na hati, pamoja na sauti na mitindo ya tahajia. Hii ni muhimu katika kuanzisha mafunzo ya kusoma Kiingereza. Watoto ambao wamejifunza kusoma kabla ya mafunzo rasmi hawahitaji mafunzo kama haya. Wasomaji waliokomaa hawanufaiki sana kutokana na mafundisho ya sayansi ya sauti.
- Kuwafundisha wanafunzi kutambua fonimu kwa matumizi au bila matumizi ya hati ni jambo linaloleta matokeo mazuri.
- Waalimu wanaweza kukuza ustadi wa wanafunzi wa kifonolojia kupitia vitendo vya aina nyingi mbalimbali. Vina, takriri (maneno yanayoanza kwa sauti moja) na ushairi unaweza kutumiwa kuwaelekeza watoto kwenye kila sauti katika lugha.
- Waalimu wanaweza kuilenga kila silabi na sauti katika lugha katika muktadha wa usomaji wa vitabu. Si lazima ifundishwe kando na mazoezi mengine ya kusoma.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Adams, 1998; Cunningham, 1990; Juel, 1991.

3. Ufasaha

Wasomaji fasaha wanasoma bila kukosea, kwa urahisi na wanafahamu

Matokeo ya utafiti

Ufasaha wa lugha ni muhimu kwa sababu una uhusiano wa karibu sana na ufahamu. Ufasaha wa kusoma una maana ya kuweza kusoma matini bila kukosea, haraka na kwa hisia. Wasomaji fasaha wanaweza kufanya hivi kwa sababu hawana shida ya kuyatambua maneno. Kwa sababu hii, wanaweza kujielekeza kwenye maana ya matini. Utafiti wa hivi karibuni unaonyesha kwamba ufasaha hutegemea uwezo wa kuyaweka maneno pamoja ipasavyo wakati wa kusoma. Hii ina maana ya kwamba wasomaji fasaha wanatambua maneno haraka, lakini pia wanajua ni wapi pa kutilia mkazo au kutua wakati wa kusoma.

Utambuzi wa neno ni muhimu lakini hautoshi kwa wasomaji fasaha. Msomaji ni lazima ajenge maana kutokana na maneno ambayo ameyatambua. Wasomaji fasaha wanaweza kuzifanya kazi zote mbili pamoja. Wanaweza kufanya hivi kwa sababu ya utambuzi wao mzuri wa maneno na ustadi wa lugha yao simulizi. Mazoezi ya kusoma yanayoongozwa husaidia kuongeza ufasaha katika usomaji.

Matumizi kwa vitendo

- Kufundisha kwa utambuzi wa maneno ni hatua ya kwanza muhimu. Hatua ya pili ni kuhakikisha kwamba wanafunzi wanaweza kujenga kasi na urahisi katika utambuzi wa maneno na kusoma matini yanayohusiana.
- Kutathmini ufasaha, waalimu wanahitaji kuwasikiliza wanafunzi wao wakisoma kwa sauti. Wanahitaji kuwapa wanafunzi maoni yao kuhusu kusoma kwa wanafunzi hao. Pia wanahitaji kupima kiasi gani cha kusoma kimeeleweka.
- Kusoma kwa matini za maneno yanayotokea mara nyingi kunasaidia kukuza ufasaha ikiwa matini zenyewe zinavutia na zina maana kwa msomaji.
- Kwa wasemaji wa lugha isiyo ya kwanza, uwezo wa kutambua maneno ni lazima uambatane na ukuaji wa lugha yao simulizi.
- Kusoma kwa kurudiarudia na kusoma katika vikundi vya watu wawili wawili (ambako pia huitwa usomaji wa marafiki) ni mifano ya vitendo ambavyo hukuza ufasaha kupitia mazoezi. (Tazama Sehemu ya 12: Mazoezi, kwa mapendekezo zaidi.)

Marejeleo yaliyopendekezwa: Clay, 1985; Allington, 1983; Pinnell, et. al., 1995.

4. Msamiati

Msamiati ni muhimu sana katika ufahamu wa kusoma.

Matokeo ya utafiti

Tafiti nyingi zimeonyesha kwamba wasomaji wazuri wana maarifa mazuri ya msamiati. Ili kuelewa matini, wasomaji wanahitaji kujua maana ya kila neno. Wanajenga uelewaji wa matini kwa kukusanya na kujaribu kufahamu maana za maneno kutokana na muktadha wake. Ni vigumu sana kupima ujuzi wa msamiati. Hata hivyo, jambo hili ni muhimu sana katika kujifunza kusoma na katika maendeleo ya baadaye ya kusoma. Maneno ambayo yanatambulikana katika chapa yanapasa kulingana na msamiati wa msomaji wa mazungumzo ili kueleweka. Jambo hili ni muhimu kwa watoto ambao wanakuza ustadi wa kuzungumza, na pia kwa wasio wazungumzaji wa lugha ya kwanza. Katika ukuzaji wao wa kusoma wa baadaye, wakati wanafunzi wanaposoma ili kujielemisha, wanahitaji kujifunza msamiati mpya ili kupata maarifa mapya katika taaluma maalum.

Matumizi kwa vitendo

- Msamiati ni lazima ufundishwe kwa njia za moja kwa moja na zisizo za moja kwa moja. Ufundishaji wa moja kwa moja unahusu kutoa maelezo ya maneno na kufundisha msamiati kabla ya kusoma matini. Njia zisizo za moja kwa moja zinahusu kusoma msamiati kwa ghafla, kwa mfano kutaja, kusoma kwa wingi na kuonyeshwa miktadha iliyojaa na lugha.
- Kurudiarudia na kuonyeshwa msamiati mara nyingi (kama vile kwa njia ya mazungumzo, kusikiliza na kuandika) ni mambo muhimu. Ni afadhali jambo hili kutimizwa likiambatana na kazi za kusoma za hali halisi.
- Kusoma kwa msamiati ni lazima kuhusu kushiriki katika kazi, kama vile kusoma msamiati mpya kwa kufanya mradi wa darasa.
- Maelezo ya maneno katika matini husaidia kujenga msamiati.
- Njia mbalimbali, bila kutegemea njia moja, zitasababisha usomaji bora wa msamiati.

Mapendekezo ya marejeleo: Naggy, Herman & Anderson , 1985; Nagy & Scott, 2000. Shu, Anderson & Zhang, 1995.

5. Maarifa ya awali

Wasomaji hutumia maarifa ya awali kufahamu matini.

Matokeo ya utafiti

Kuwa na maarifa zaidi ya awali kwa kawaida husaidia kufahamu. Kuna pembe nyingi za maarifa ya awali ambazo ni pamoja na maarifa ya ulimwengu, maarifa ya kitamaduni, maarifa ya taaluma inayohusika na maarifa ya lugha. Hamu ya msomaji katika taaluma fulani pia itaathiri kiwango cha maarifa yake ya awali. Mambo haya yote ni muhimu kwa viwango tofauti, kutegemea kazi ya kusoma.

Maarifa ya msomaji kuhusu ulimwengu hutegemea tajriba ya maisha yake. Jambo hili ni tofauti katika nchi, sehemu na tamaduni mbalimbali. Kazi za kusoma na maelekezo ya kusoma ni lazima yatilie maanani aina za maarifa ya awali yanayohitajika ili msomaji aelewe matini.

Matumizi kwa vitendo

- Wakati wa kuchagua vitabu, ni muhimu kutilia maanani mahitaji ya wanafunzi na pia taaluma ya matini.
- Katika darasa, waalimu wanaweza kuzingatia yale maneno na dhana ambazo hazifahamiki vizuri. Hii ni muhimu hasa kwa wasemaji wasio wa lugha ya kwanza.
- Kujadili maneno na dhana mpya na wanafunzi kabla ya kusoma matini inasaidia kwa jumla. Inasaidia kuamsha maarifa ya awali na kurahisisha kufahamu kwa makala.
- Kuwaomba wanafunzi kusema yote wanayoyajua kuhusu mada fulani ni njia inayofaa ya kuwafanya wanafunzi kuanza kuamsha maarifa yao ya awali. Kisha inabidi waanze kufikiri juu ya yale mambo wasiyoyajua. Baada ya kusoma, wanapaswa kufupisha yale ambayo wameyasoma kuhusu mada hiyo.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Afflerbach, 1990; Droop & Verhoeven, 1998; Stahl, Jacobson & Davis, 1989; Ogle, 1996.

6. Ufahamu

Ufahamu ni mfanyiko halisi katika uundaji wa maana.

Matokeo ya utafiti

Ufahamu ni hali ya kupata maana kutoka matini inayohusiana. Inahusu maarifa ya maneno (msamiati) na pia kufikiri na kuwaza. Kwa hivyo ufahamu si mfanyiko wa kutoshiriki bali ni wa kushiriki. Msomaji hushughulika na matini ili kujenga maana. Hii shughuli inahusu matumizi ya maarifa ya awali. Inahusu kupata maana kutokana na muktadha wa maneno na usemi ambao mwandishi anatumia kuwasilisha habari, maoni na hoja.

Tafiti za hivi karibuni zimekuwa zikilenga zaidi katika jinsi wasomaji hutumia maarifa yao na mawazo yao kuelewa matini. Usemi “mikakati ya ufahamu” hutumiwa mara nyingine kwa maana ya kuwaza. Wasomaji wazuri wanajua kiwango chao cha kuelewa wanapoisoma matini. Wasomaji wazuri pia huchukua hatua madhubuti kuondoa ugumu wa kuelewa. Wanafunzi wanaweza kuelekezwa katika mikakati ya kuboresha uelewaji wa matini na matumizi ya habari.

Matumizi kwa vitendo

- Ufundishaji unaweza kuboresha uelewaji ikiwa mkazo utatiliwa zaidi kwenye dhana na msamiati ambao unatumiwa kuzieleza hizo dhana.
- Uelewaji unaweza pia kuboreshwa kwa kuujiunga kwenye maarifa ya mwanafunzi ya msingi, kwa mfano, kwa kuwa na mjadala wa kikundi kabla ya kuanza kusoma.
- Waalimu wanaweza kuwasaidia wanafunzi kwa kuwapa mfano wa hatua wanazoweza kuchukua katika kuboresha ufahamu. Hatua kama hizi ni pamoja na: kuuliza maswali kuhusu matini wakati wa kusoma; kutambua dhana kuu; kutumia maarifa ya awali kutabiri kitakachotokea.
- Kufundisha mikakati mbalimbali ya ufahamu ni bora zaidi kuliko kulenga mmoja tu.
- Mbinu tofauti zimegunduliwa kuwa na matokeo mazuri sana katika kufundisha ufahamu wa matini. Waalimu wanaweza kutumia michanganyiko ya yafuatayo:
 - Usomaji wa kiushirika au wa vikundi;
 - Mipangilio ya michoro (k.m. jedwali, mifumo ya maneno...);
 - Kuuliza na kujibu maswali;
 - Umbo la hadithi;
 - Kufupisha;
 - Kulenga msamiati.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Durkin, 1993; Block & Pressley, 2002; National Reading Panel, 2000.

7. Motisha na dhamira

Kuna sababu nyingi mbalimbali za kusoma.

Matokeo ya utafiti

Msomaji husoma matini kuelewa maana yake, na pia kuutumia huo uelewaji wake. Mtu husoma ili kujifunza, kupata habari, kuburudishwa, kutafakari au kama ada ya kidini. Sababu ya kusoma inahusiana kwa karibu sana na dhamira ya mtu ya kusoma. Hii pia itaathiri namna kitabu kitakavyosomwa. Tunaisoma kamusi kwa njia tofauti sana na tunavyosoma riwaya. Darasani, waalimu wanahitaji kuelewa mahitaji tofauti tofauti ya wanafunzi wao, pamoja na motisha yao ya kusoma na sababu ya huko kusoma maishani mwao.

Matumizi kwa vitendo

- Kwa kuzungumza na wanafunzi kuhusu sababu tofauti za kusoma, wataelewa vizuri zaidi vitu vya kutilia mkazo wanaposoma.
- Matumizi ya aina mbalimbali za matini (hadithi, makala za habari, matini za habari za maelezo, fasihi) hukuza sababu na aina mbalimbali za kusoma.
- Matumizi ya matini na kazi za hali halisi zitakuza kusoma kwa makusudi.
- Vitabu na makala ya kusoma yanayovutia na yaliyo na maana kwa wanafunzi yatawapa motisha ya kusoma zaidi.
- Weka uhusiano kati ya yale yanayosomwa na maisha ya wanafunzi.
- Kuza upendo wa kusoma, kwa sababu unavuka mipaka ya kufaulu katika elimu tu.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Turner & Paris, 1995.

8. Usomaji na uandikaji wa pamoja

Ongezea nguvu uhusiano kati ya usomaji na uandikaji.

Matokeo ya utafiti

Kusoma na kuandika ni vitu ambavyo vina uhusiano unaokaribiana sana. Ukuzaji wa maarifa ya kusoma kupitia uandikaji ni mkakati unaoleta mafanikio. Kwa watoto wadogo, kujifunza kuandika na kuendeleza maneno husaidia kujenga uelewaji wa mitindo ya kuandika hayo maneno. Pia huwafanya waelewe hali ya ishara ya maandishi. Kuandika pia husaidia kuweka uhusiano baina ya lugha simulizi na lugha ya kuandika. Utafiti umeonyesha kwamba inasaidia kuwaelekeza watoto katika shughuli ya kuandika kile wanachoweza kusema kuhusu tajriba yao. Tajriba ya lugha hudhibiti uhusiano baina ya usomaji na uandikaji kupitia lugha simulizi.

Matumizi kwa vitendo

- Tajriba ya lugha: Mtu mzima anaandika maneno ya mtoto huyo mtoto anaposimulia tajriba aliyokuwa nayo (k.m. sherehe ya jamaa). Kisha mtoto anajifunza kusoma yale yaliyoandikwa na mtu mzima. Aina hii ya tajriba ya lugha huweka uhusiano baina ya kusoma na uandikaji.
- Katika tamaduni zilizo na mila maarufu ya usimulizi, watoto wanaweza kuhimizwa kuandika hadithi, visaasili na mila.
- Kwa watu wazima, kujenga ujuzi wa kusoma na kuandika kwa sababu maalum kuna maana ya kutilia mkazo lugha maalum (k.m. lugha ya kiakademia) na aina za matini (k.m. taarifa za kisayansi).

Marejeleo yaliyopendekezwa: Clay, 2001.

9. Matini

Chagua matini za kiwango cha ugumu na uvutiaji kinachofaa.

Matokeo ya utafiti

Matini ambazo ni za kiwango cha kusoma kinachofaa huwa si rahisi wala ngumu sana kwa msomaji fulani. Kuchagua matini za kiwango cha ugumu na uvutiaji kinachofaa kutawahimiza watoto kusoma na kufurahia wanachokisoma. Msamiati, urefu wa neno, utata wa sarufi na urefu wa sentensi hutumiwa kwa kawaida kuonyesha ugumu wa matini.

Mada ya kitabu pia ni jambo muhimu. Kwa mfano, wasomaji wenye maarifa ya awali mengi kiasi kuhusu mada fulani watatumia maarifa yao kusoma matini ngumu zaidi. Mambo ya kitamaduni ni muhimu wakati wa kuwachagua vitabu wale wasioisema lugha kama ya kwanza. Baadhi ya vitabu vya watoto vinaweza kurejelea hali fulani, vyombo na tajriba ambazo hazijulikani kwa wale wasioisema lugha kama ya kwanza.

Kwa watoto na watu wazima, wasemi na wasio wasemi wa lugha ya kwanza, ni muhimu kutumia matini ya hali halisi. Hii ina maana ya makala yaliyoandikwa wasomaji wakiwa wametiliwa maanani, wala si matini zilizoandikwa kuonyesha msamiati au maumbo ya maneno maalum. Ni muhimu pia kutumia aina mbalimbali za matini ya hali halisi, ikiwa ni pamoja na matini za habari na pia matini za usimulizi au za hadithi.

Mara nyingi huwa ni rahisi kwa wanafunzi kusoma makala za habari wanapoweza kutumia maarifa yao juu ya mada fulani.

Matumizi kwa vitendo

- Wakati wa kutathmini kiwango cha ugumu wa matini, ni muhimu kutilia maanani lugha iliyotumiwa, na pia mada inayoshughulikiwa, kiwango cha uvutiaji na maarifa ya kitamaduni yanayodhaniwa kuwa yanajulikana.
- Mbali na ugumu wa matini, chagua vitabu ambavyo vimeandikwa vizuri kimtindo na kilugha.
- Chagua makala ya kusoma ambayo yanatilia maanani miktadha inayofahamika kwa mwanafunzi. Kwa mfano, vitabu kuhusu vile vitu ambavyo wanafunzi wanapenda kufanya vinaweza kuwa mwanzo mzuri.
- Tumia makala za habari ambazo zina mada ambazo wanafunzi wanafahamu. Hii itawaruhusu wanafunzi kutumia maarifa yao ya awali na kujifunza mengi kuhusu mada hiyo.
- Anzisha kazi za kusoma za aina mbalimbali (tanzu) na mada. Ukosefu wa aina mbalimbali za kazi za kusomwa hupunguza tajriba ya kusoma na ya lugha.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Alexander, Jetton & Kulikowich, 1995; Bormuth, et al., 1970; Carver, 1994.

10. Tathmini

Tumia tathmini katika kutoa maoni na kupima maendeleo ya wasomaji.

Matokeo ya utafiti

Kuna aina mbili za tathmini za usomaji. Ya kwanza ni kutaka kujua ubora wa kiwango cha usomaji wa watoto ili kuwasaidia kuboresha kusoma kwao (utambuzi). Kutathmini kwa kiutambuzi kunahusu kuwapa wasomaji maoni na kuwasaidia. Aina ya pili ni kupima maendeleo ambayo yamepatikana katika usomaji. Aina zote mbili za tathmini zinahitajika ili kuhakikisha ufundishaji wa kusoma unaofaa. Katika kusoma kwa kimsingi, tathmini hufanywa kwa kuwasikiliza wanafunzi wakisoma kwa sauti. Kwa njia hii, waalimu hupima utambuzi wa wanafunzi wa maneno na ufasaha wa lugha. Zaidi ya hapo, tathmini ni lazima itilie mkazo ufahamu wa matini.

Ufahamu wa matini hutathminiwa kwa kuuliza maswali. Ni lazima maswali kuzingatia dhana na maoni muhimu, na wala sio maelezo yasiyo muhimu. Haya huitwa “maswali ya kiwango cha juu.” Mitindo ya kutathmini inatofautiana kutegemea majibu ambayo wanafunzi wanatoa kwa maswali. Majibu ya wanafunzi yanaweza kutamkwa au kuandikwa. Majibu ya kuandikwa yanaweza kuwa ya kuchagua jibu sawa, majibu mafupi, au maandishi marefu. Kazi zinazotumiwa katika utathmini ni vizuri ziwe za hali halisi. Ni lazima zionyeshe usomaji ambao wasomaji hukumbana nao katika maisha yao ya kawaida.

Matumizi kwa vitendo

- Tumia tathmini kujua kiwango cha kusoma cha wanafunzi, na pia wanavyoweza kusaidiwa kuboresha usomaji wao.
- Chagua mtindo wa kutathmini unaofaa kwa kiwango na aina ya mwanafunzi.
- Maswali ya kiwango cha juu huulizia “vipi” na “kwa nini,” badala ya “nini.”
- Wakati wa kuchagua makala ya kuwatathmini wasioisema lugha kama ya kwanza, tilia maanani maneno na dhana ambazo hazijulikani. (Tazama Sehemu ya 11: Mambo ya kitamaduni).

Marejeleo yaliyopendekezwa: Clay, 1985; Caldwell, 2002; Gracia & Peason, 1994.

11. Mambo ya kitamaduni

Maarifa ya kitamaduni huathiri ufahamu wa kusoma.

Matokeo ya utafiti

Ufahamu wa kusoma unahusu uhusishaji wa maarifa ya awali na maarifa mapya yaliyomo katika matini zilizoandikwa. Maarifa ya awali nayo hutegemea tajriba ya maisha. Mada zinazojulikana na kujadiliwa waziwazi katika utamaduni mmoja huenda zisikubalike katika mwingine. Watoto ambao wanakulia katika jamii za mashambani watakuwa na tajriba tofauti na wale wa nchi za maisha ya mijini na zilizoendelea. Kwa sababu kuwa na maarifa ya awali mengi husahilisha ufahamu, kuwa na maarifa mengi ya kitamaduni yana athari sawa. Kuwa na maarifa mengi lakini tofauti tofauti ya kitamaduni kutaathiri kuelewa na kukubali kwetu kwa matini iliyoandikwa. Kwa mfano, utani na vichekesho hutegemea maarifa ya kitamaduni ya pamoja ya mwandishi na msomaji.

Matumizi kwa vitendo

- Chagua makala ya kusoma ambayo yanafaa kitamaduni. Hata hivyo, ni muhimu pia kukumbuka kwamba runinga, sinema na tamaduni za kisasa zinaweza kuwa zimezagaa mahali kwingi, ila katika sehemu za mbali za mashambani. Hii inaweza kupanua uchaguzi wa makala yanayofaa.
- Uchaguzi wa makala ya kusoma ambayo yanaambatana na maisha na tajriba ya wanafunzi na mambo yanayowavutia ni mwanzo mzuri.
- Maneno ya kawaida ambayo hutokea sana katika utamaduni mmoja huenda yakaashiria dhana zisizo za kawaida kwa wanafunzi kutoka utamaduni mwingine. Mifano ya maneno ya Kiingereza cha Kimarekani ni pamoja na *prom*; *snowboard*; *spam* (chakula); *dirt* (*soil*); *potluck*.
- Kutilia maanani hali za kitamaduni pia ina maana ya kutenga muda wa kujadili na kueleza dhana na msamiati usio wa kawaida.
- Katika ufundishaji wa lugha za kigeni, ni muhimu kutoa habari za kitamaduni katika lugha ya kwanza ya mwanafunzi. Hii huwa ni kama maarifa ya mapema kabla wanafunzi hawajaribu kusoma katika lugha ya kigeni.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Abu-Rabia, 1996; Gee, 2001; Steffensen, Joag-Dev & Anderson, 1979.

12. Mazoezi

Wasomaji huboresha ujuzi wao kwa kusoma zaidi.

Matokeo ya utafiti

Imethibitishwa kwamba wasomaji wazuri husoma bila shida, bila makosa na wanafahamu. Pia, wasomaji wazuri husoma zaidi, na kwa kusoma zaidi, wanauongeza msamiati wao na maarifa. Hii nayo huwasaidia kupata mafanikio zaidi katika kusoma na kujifunza. Watoto wanapoweza kutambua maneno yaliyoandikwa katika lugha yao kwa urahisi, wanahitaji kujenga ufasaha wa kusoma. Ubora wa ufasaha hutokana na ubora wa lugha simulizi na kuzoea makala yaliyochapishwa. Watoto wanavyosoma zaidi ndivyo wanavyokuza msamiati na maarifa yao, na ndivyo wanavyopata ufasaha zaidi katika kusoma. Kuwa na fursa ya kuandika kutasaidia pia katika kuboresha uwezo wao wa kusoma.

Matumizi kwa vitendo

- Wanafunzi wanapaswa kuwa na vitabu vingi na makala za kusoma nyumbani na pia shuleni.
- Mipango ya kusoma kimyakimya ya kila mara inaweza kutumiwa kukuza mazoea ya kusoma.
- Wahimize wanafunzi kusoma sana binafsi.
- Wahimize wanafunzi kusoma aina mbalimbali za matini.
- Wafunze wanafunzi namna ya kuchagua vitabu vya kiwango cha kusoma kinachofaa.
- Kuza hamu ya wanafunzi ya kusoma kwa kuhusisha kusoma na haja zao, burudani zao na malengo yao katika maisha.

Marejeleo yaliyopendekezwa: Shany & Biemiller, 1995; National Reading Panel, 2000.

Hitimisho

Kuna mambo mengi ya kutiliwa maanani wakati wa kufundisha kusoma. Yale ambayo tumeeleza katika sehemu zilizotangulia humu kijitabuni ni yale mambo ambayo tunaamini ndio kanuni muhimu. Hata hivyo, kila mojawapo wa hizi kanuni ni lazima zitumiwe katika miktadha maalum, kwa lugha maalum, na kwa wanafunzi wa uwezo unaotofautiana.

Kufundisha kusoma na kuandika ni kazi ngumu. Waalimu ni lazima wajue yale maendeleo ambayo wanafunzi wanapata na wabadilishe mbinu za kufundisha kulingana na uwezo wa wanafunzi. Pia ni muhimu kukumbuka kwamba lengo la kusoma ni kuelewa matini na pia kuweza kujifunza kutokana nazo.

Kusoma ni ujuzi ambao utampa kila mmoja anayejifunza uwezo. Wataweza kunufaika kutokana na maarifa yaliyohifadhiwa katika makala zilizochapishwa na hatimaye kuchangia maarifa hayo. Kufundisha kuzuri kunawawezesha wanafunzi kujifunza namna ya kusoma na kusoma ili kujifunza.

References

- Abu-Rabia, S. 1996. The influence of culture and attitudes on reading comprehension in SL: the case of Jews learning English and Arabs learning Hebrew. *Reading Psychology* (Bristol, PA), vol. 17, no. 3, p. 253-71.
- Adams, M.J. 1998. *Beginning to read: thinking and learning about print*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Afflerbach, P.P. 1990. The influence of prior knowledge and text genre on readers' prediction strategies. *Journal of reading behavior* (Chicago, IL), vol. 22, no. 2, p. 131-48.
- Alexander, P.A.; Jetton, T.L.; Kulikowich, J.M. 1995. Interrelationships of knowledge, interest, and recall: assessing a model of domain learning. *Journal of educational psychology* (Washington, DC), vol. 87, p. 559-75.
- Allington, R.L. 1983. Fluency: the neglected reading goal in reading instruction. *The reading teacher* (Newark, DE), vol. 36, p. 556-61.
- Bernhardt, E.B. 1991. *Reading development in a second language: theoretical, empirical, and classroom perspectives*. Norwood, NJ: Ablex.
- _____. 2000. Second language reading as a case study of reading scholarship in the 20th century. In: Kamil M.L.; Mosenthal, P.B.; Pearson, P.D. & Barr, R., eds. *Handbook of reading research*, vol. 3, p. 813-34. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Block, C.C.; Pressley, M., eds. 2002. *Comprehension instruction: research-based best practices*. New York, NY: Guilford Press.
- Bormuth, J.R., et al. 1970. Children's comprehension of between- and within-sentence syntactic structures. *Journal of educational psychology* (Washington, DC), vol. 61, p. 349-57.
- Caldwell, J.S. 2002. *Reading assessment: a primer for teachers and tutors*. New York, NY: Guilford.
- Carver, R. 1994. Percentage of unknown vocabulary words in text as a function of the relative difficulty of the text: implications for instruction. *Journal of reading behavior* (Chicago, IL), vol. 26, p. 413-38.
- Clay, M.M. 1985. *The early detection of reading difficulties*. 3rd ed. Portsmouth, NH: Heinemann.
- _____. 2001. *Change over time in children's literacy development*. Auckland, NZ: Heinemann.
- Cunningham, A.E. 1990. Explicit versus implicit instruction in phonemic awareness. *Journal of experimental child psychology* (San Diego, CA), vol. 50, p. 429-44.
- Droop, M.; Verhoeven, L. 1998. Background knowledge, linguistic complexity, and second language reading comprehension. *Journal of literacy research* (Chicago, IL), vol. 30, no. 2, p. 253-71.
- Durkin, D. 1993. *Teaching them to read (6th ed.)*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Garcia, G.E.; Pearson, P.D. 1994. Assessment and diversity. *Review of research in education* (Washington, DC), vol. 20, p. 337-91.
- Gee, J.P. 2001. Reading as situated language: a sociocognitive perspective. *Journal of adolescent & adult literacy* (Newark, DE), vol. 44, no. 8, p. 714-25
- Hulstijn, J. 1991. How is reading in a second language related to reading in a first language? *AILA review* (Milton Keynes, UK) vol. 8, p. 5-15.
- Juel, C. 1991. Beginning reading. In: Barr, R., et al, eds. *Handbook of reading research*, vol. 2, p. 759-788. New York, NY; Longman.
- Kamil, M.L.; Mosenthal, P.B.; Pearson, P.D. & Barr, R., eds. 2000. *Handbook of reading research*, vol. 3. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Nagy, W.E.; Herman, P.A.; Anderson, R. 1985. Learning words from context. *Reading research quarterly* (Newark, DE), vol. 19, p. 304-30.
- Nagy, W.E.; Scott, J.A. 2000. Vocabulary processes. In: Kamil, M.L.; Mosenthal, P.B.; Pearson, P.D. & Barr, R., eds. *Handbook of reading research*, vol. 3, p. 269-84. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- National Reading Panel. 2000. *Teaching children to read: an evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction*. Rockville, MD; National Institute of Child Health and Human Development. Available at: <http://www.nichd.nih.gov/publications/nrp/report.htm>
- Ogle, D.M. 1986. K-W-L: a teaching model that develops active reading of expository text. *Reading teacher* (Newark, DE), vol. 39, no. 6, p. 564-70.
- Pinnell, G.S., et al. 1995. *Listening to children read aloud*. Washington, DC; Office of Educational Research and Improvement, U.S. Department of Education.
- Shany, M.; Biemiller, A. 1995. Assisted reading practice: effects on performance for poor readers in grades 3 and 4. *Reading research quarterly* (Newark, DE), vol. 30, p. 382-95.

- Shu, H.; Anderson, R.C.; Zhang, H. 1995. Incidental learning of word meanings while reading: a Chinese and American crosscultural study. *Reading research quarterly* (Newark, DE), vol. 30, no. 1, p. 76-95.
- Snow, C.; Burns, M.; Griffin, P., eds. 1998. *Preventing reading difficulties in young children*. Washington, DC: National Academy Press.
- Stahl, S.A.; Jacobson, M.G.; Davis, C.E. 1989. Prior knowledge and difficult vocabulary in the comprehension of unfamiliar text. *Reading research quarterly* (Newark, DE), vol. 24, p. 27-43.
- Steffensen, M.S.; Joag-Dev, C.; Anderson, R.C. 1979. A cross-cultural perspective on reading comprehension. *Reading research quarterly* (Newark, DE), vol. 15, p. 10-29.
- Turner, J.; Paris, S.G. 1995. How literacy tasks influence children's motivation for literacy. *Reading teacher* (Newark, DE), vol. 48, p. 662-73.

Afisi ya Kimataifa ya Elimu – IBE

Afisi ya Kimataifa ya Elimu (IBE) iliasisiwa huko Geneva mwaka 1925 kama taasisi ya kibinafsi. Mwaka 1929, ilibadilika na kuwa shirika la kwanza linaloshirikisha serikali nyingi katika uwanja wa elimu. Mwaka 1969 IBE iliungana na UNESCO kama taasisi yake, lakini iliyo huru.

IBE inafanya kazi kama kituo cha kimataifa katika uwanja wa mada na mbinu za elimu, ikitilia mkazo maalum ustawishaji wa mitalaa. Hii inatekelezwa kupitia mipango mitatu ya kimsingi: (a) ustawishaji wa ujuzi; (b) mashauriano ya sera; na (c) benki ya maarifa na mahali pa kuchunguzia mielekeo. IBE pia ina mipango mingine inayojumuisha hii mitatu ya kimsingi, kama vile Afisi ya kubadilishana habari za Ustawishaji wa Mitalaa ya Elimu ya Kuzuia UKIMWI. Kwa sasa, IBE: (a) hupanga vikao vya Muktano wa Kimataifa juu ya Elimu; (b) husimamia *World data on education* ambayo ni hifadhi ya data inayoeleza hali za mifumo ya elimu ya kimataifa kwa njia ya kulinganisha; (c) hupanga kozi za kukuza mitalaa kwa sehemu mbalimbali; (d) hukusanya na kusambaza kupitia hifadhi yake ya data ya INNODATA uvumbuzi muhimu wa elimu; (e) hushirikisha utayarishaji wa ripoti za kitaifa kuhusu ustawishaji wa elimu; (f) husimamia utoaji wa Nishani ya Comenius itolewayo kwa waalimu na watafiti wa elimu waliofanya kazi nzuri zaidi; na (g) huchapisha jarida la kila miezi mitatu – *Prospects*, kijarida cha kila miezi mitatu – *Educational innovation and information*, pamoja na machapisho mengine.

IBE inasimamiwa na halmashauri inayojumuisha wawakilishi wa Dola Nyanachama ishirini na nane wanaochaguliwa na Kamati Kuu ya UNESCO. IBE ina fahari ya kuhusishwa na kazi ya Chuo cha Kimataifa cha Elimu na inachapisha mada hii katika wadhifa wake kama afisi ya kubadilishana habari inayohimiza mabadilishano ya habari za mazoea ya elimu.

<http://www.ibe.unesco.org>